

Đặng Chuông T

Ng i x a nói thiên th i, đ a l i, nhân hòa là ba y u t quan tr ng và quy t đ nh thành b i t công vi c nh đ n công vi c l n. Th i nay, ng i Chăm h i ngoi, nh t là các t ch c dân s đã ph n nào có đ c thiên th i, đ a l i, nh ng đ c bi t y u t nhân hòa đ ng nh v ng bóng, có khi là quá xa x . L u vong ra bên ngoài là m t con đ ng gi i thoát s ph n cá nhân và lý t ng tranh đ u cho quy n i dân t c c h ng là đáng hoan nghênh tr n tr ng.

Tuy v y, tranh đ u mà không ch t chịu, nâng niu và tranh th t tình c m, nghĩa d ùng c a t ng ng i m t, t ng t ch c khác nhau, nh ng th i đ i m khác nhau là t gây khó cho b n thân t ch c, bó h p tâm lý đ u tranh. Ch khăng khăng quan đ i m c a m t t ch c mình, cô l p mình l i và xù lông nhím, ghim n i thù m i khi có s ph n bi t, th m chí chê bai, r i ph n pháo m t cách ác ý, vùi đ p kinh kh ng là ph n tranh đ u. Không phân bi t đ c đâu b n đâu thù, đâu anh em đ ng t c là mù lòa, không n m v ng chi n l c, sách l c. B h n ch mà không th y. Không có t t ng xuyên su t, t m nhìn bao quát nh t quán và n đ nh lâu dài. M t t ch c nh v y ch c ch n s vô cùng phi n mu n và làm vi c gì cũng r t khó.

Trong m t con ng i, có nh ng m t m nh m t t t, m t h n ch y u kém. Và đ i v i m t t ch c dân s hay chính tr cũng không tránh kh i nh ng m t y. Không ai t v ng c ta toàn di n bao gi . Có th ta gi i m t này khía c nh kia, nh ng ngay c các v thánh cũng còn có khuynh t đ i m c mà.

Nhưng tổ chức l p ra, tùy tôn chủ m c đích mà hoạt đ ng. nh ng đ t n c t do dân chủ cao như M , Pháp, Canada,... n u đã có trí tuệ, trái tim và uy tín mu n h ng v nh ng sinh ph n kh n khó c h ng, mu n c i thi n, mu n truy n bá m mang ánh sáng văn minh nhân lo i, không ph i là vô ph ng, nh t là trong th i đ i m ng toàn c u hi n nay. Có khuynh ngh yêu c u, c n đ y m nh hoạt đ ng ph n bi n phong phú đa đ ng h n n a v khía c nh văn hóa xã h i nh ng tổ chức đang t n t i, không đ tình tr ng đ n th ng đ c mã cho m t tổ chức, nh v y là hèn nhát và nhu nh c, khôn v t và b t nghĩa v i t tiên trên cao xanh. Ch bi t an h ng cho riêng mình m c t ph da.

Có th anh không đ ng quan đ m v i tổ chức này kia t ng v vi c, nh ng tuy t đ i ph i chung tay hi p l c m i g t nên h . Đ u là chuy n nh nh t cũng c n thi t ngang nhau. Tâm lí làm l , b m c, lo s đ đ i u (trong đó có n i lo không đ c c p visa v Vi t Nam) là tâm lí ti u nông, đ th a và hay t hi m th i ti t b u tr i. Làm ng i ai cũng bi t yêu quý t qu c, cha m , ông bà, con cái,... Khi nh ng đ i u thiêng liêng b xâm h i, ng i nào im l ng, ng i yên là b t hi u b t ng h i gi ng nòi, th n thánh.

Trong thâm tâm tôi, nhi u lúc không đ ng ý v i nhi u bài vi t v cá nhân c a Champaka.info, có th bài vi t đó là c a đ c gi trong n c hay ngoài n c, ngay c có bài đ kích, ch đ m an ninh làm ph n tôi. Dĩ nhiên Champaka còn khuynh đ i m v n đ này. Nh ng xét trên t ng quan các tổ chức h i ngo i, tôi th y Champaka m nh m , đ t khoát và đ ng c m. Ch có chút tr n tr v l c l ng m ng và không có l p k th a tri n v ng c a tổ chức dân s này.

Nh ng v n đ l n và th i s c a dân t c đ c Champaka quan tâm, lên ti ng và kiên trì tranh đ u. C th nh v n đ b n đ a c a ng i Chăm, v n đ ngôn ng dân t c, v n đ đ n tháp Chăm xu ng c p, ph c v du l ch và đòi h i nên tr l i cho t ng l p tu sĩ Chăm hoạt đ ng tôn giáo, v n đ đ i n h t nhân, v n đ văn hóa th i kì m i hôm nay có nhi u bi n đ ng ph c t p, v n đ sinh viên ra tr ng th t nghi p n n, v n đ ki m soát g t gạo c a chính quy n nhi u thánh đ ng, nghĩa trang,... Nh ng v n đ l n và th i s y, c n s lên ti ng r t ráo, chuyên sâu và hi u qu h n. Riêng b n thân tôi cũng c g ng đ i n đ t ti ng nói trong t m m c kh n ng cho phép.

Những dân tộc Chăm hôm nay là một dân tộc, phần đông im lặng nguy nan. Không chịu lên tiếng và lên tiếng họ nhận, những thách thức hiện thời cũng là một nguyên nhân khiến không khí im lặng trở nên phình to bất thường. Sống là phải có thái độ và biết tự thái độ khi dân tộc mình. Đó là thân và xương thân vì sự trường tồn dân tộc mình không phải là lý tưởng xa xôi, hazy.

Cái tôi quan tâm và công nhận hôm nay, sau bài viết này là những người đồng bào do dân chủ cao như thơ, thiên nhiên có, địa lý có, những quý vị tôi đánh một hòa thu có người chung với nhau được hay không? Hay phải chăng chỉ vì những nhem, vì kẻ cựa tâm tính thơ họ, quý vị bỏ mặc các họ trường tồn tiên với với u buồn. Nếu quý vị không người tôi với nhau được nữa, cũng xin đừng buồn rầu, lập biên bản lý lịch dân số nhau nữa, mua một tờ giấy trắng với tờ giấy bên ngoài không chịu được.

Có thể sau bài viết này, quý vị sẽ tranh luận nảy lửa, có thể sẽ rơi vào im lặng. Có thể quý vị sẽ trách cứ tôi lặng lẽ im lặng họ. Những chức chức tôi quan tâm không phải là nhem với, và tôi cũng không sẽ đi lên tiếng với bài viết này. Tôi có thể là bộ quy rầy bới an ninh văn hóa họ đã từng, những đi đâu cũng không quan trọng lắm. Người Việt có câu “thuộc được đã tốt” chính với. Và góp được đi đâu công góp là thành tựu tâm hồn, trí óc của người trưởng thành, với thời cuộc đang sống. Những tôi không quên công ơn cha mẹ sinh thành, dưỡng dục.

Tôi nhớ có một ai đó nói với ý rằng “người nào vì tự quyết vì dân tộc mình mà vong thân, thậm chí chết chóc thì đích thực đó là người chúng ta có thể tin tưởng và đi theo”.

Một bài viết ngắn mang một chiêm nghiệm gan ruột t n đáy lòng. Có thể để nói một chuyện xa cũ, rõ như ban ngày “chúng ta là máu m , không biết chết m l i th ng yêu đùm bọc l n nhau, múa hát cùng nhau, ng i ngoài h nhìn vào, h c i cho th i mũi” v y thôi.

Nếu bài viết này không đ c nghe ra, s là một bài viết th t b i. Tôi đoán ch c th t b i r i, nh ng v n viết. Vì th h y, có cái tôi to l n vĩ đ i h n c b u tr i x s đang qu n qu i đau th ng. Và các t ch c do th h y đ ra, cũng không ngo i l . Bây gi c n m t th h m i ti p b c nh t huyết và nh y bén, tinh t hóa gi i và hòa gi i, m i mong y u t nhân hòa đ c nâng niu, phát tri n và tr v đúng nghĩa.